

Funkcja opiekuna/ki. Co musi opiekun/ka, a czego nie?

1. Zapisy w prawie i co z tego wynika

Co jest najważniejsze - zgodnie z Ustawą Prawo oświatowe art. 85 pkt. par. 5. punkt 6, **opiekuna w szkole powołuje się na wniosek samorządu uczniowskiego**. Wynika z tego, że:

- po pierwsze - **nie w każdej szkole musi być** opiekun/ka samorządu, uczniowie mogą kierować tym organem samodzielnie - to rozwiązanie do rozważenia w szczególności w szkołach ponadpodstawowych;
- po drugie - ustawa nie określa obowiązków opiekuna, **nie ma więc rzeczy, które opiekun MUSI wykonywać;**
- po trzecie - w sytuacji kiedy opiekun SU istnieje w szkole, **uczniowie powinni mieć prawo jego wyboru** - szczegółowe zasady wyboru osoby do pełnienia tej funkcji powinien określać **regulamin** samorządu uczniowskiego. Regulamin może również zakładać brak takiej funkcji.

2. Założenia odnośnie funkcji

Kilka ważnych założeń, które wynikają z powyższego prawa:

- a. Opiekun **nie jest członkiem samorządu uczniowskiego**, nie jest we władzach SU, ani nie jest liderem SU. Ma być wsparciem, opiekunem i towarzyszem w działaniach.
- b. Nauczyciel/ka **nie powinien zastępować uczniów w działaniach**, a jedynie wspierać. Opiekun powinien dążyć do jak największej samodzielności i niezależności SU - to powinien być jego cel działania. Samorząd powinien **opierać się na działaniach uczniów**. Im większa aktywność i samodzielność uczniów w realizacji zadań, tym bardziej będą oni uczyć się odpowiedzialności i wspólnego działania. To uczniowie inicjują pomysły i na ile to możliwe je realizują przy wsparciu dorosłych.
- c. **Odpowiedzialność** za działania samorządu uczniowskiego, w tym sukcesy i porażki spoczywa **na uczniach**, nie na opiekunie.
Wynika z tego, że dyrektor szkoły nie może oczekiwać od opiekuna konkretnych zadań. Dyrektor nie powinien narzucać samorządowi konkretnych działań. Opiekun SU nie powinien odpowiadać przed dyrekcją za działania samorządu.
- d. W różnych szkołach może być różny **zakres zadań i obowiązków opiekuna**, ale ważne by był on **ustalony z uczniami** i dla nich jasny. Zarówno zakres zadań i obowiązków, jak i wybór opiekuna powinien **określać regulamin SU** lub statut szkoły. **Nie ma odgórnie określonych ani wymaganych prawem zadań opiekuna**. Zachęcamy do tego, żeby zrezygnować maksymalnie z wszelkich papierów, sprawozdań itp. na rzecz czasu spędzonego na pracy i rozmowach z uczniami.

3. Zalecenia i praktyka

Oдноśnie wyborów opiekuna/ki zalecamy, by:

Opiekun był wybierany w demokratycznych wyborach, czyli powszechnych, równych, bezpośrednich i w głosowaniu tajnym lub przez Zarząd samorządu uczniowskiego spośród kandydatów zaproponowanych przez uczniów. Jego kadencja trwa rok. Kandydatem na opiekuna może zostać dobrowolnie każdy nauczyciel w szkole. Zalecane jest jednak, aby kandydatów było co najmniej trzech.

Konsekwencje, jakie wynikają z tego zapisu to jedno, ale wiemy, że rzeczywistość szkolna bywa różna. Z jednej strony opiekun/ka nie ma określonych żadnych obowiązków, z drugiej strony są wymagania czy oczekiwania stawiane np. ze strony dyrekcji, jak sporządzenie planu pracy, dlatego poniżej nasze zalecenia w kwestii dwóch kwestii.

>> Plan pracy

Przygotowanie planu pracy nie jest obowiązkowe wg ustawy, ale często wymagane w szkole. Warto by plan pracy, nawet jeśli był stworzony pod koniec poprzedniego roku szkolnego, **zaktualizować na samym jego początku po przeprowadzeniu badania potrzeb i pomysłów wśród społeczności szkolnej**. Taka diagnoza pozwoli oprzeć planowane działania i **dostosować je do realnych potrzeb**, jakie występują wśród uczniów i uczennic. Warto badanie przeprowadzić po wyłonieniu reprezentacji samorządu uczniowskiego i wraz z nimi je przygotować, przeprowadzić i wyciągnąć wnioski.

>> Wydarzenia i imprezy szkolne

Jak wynika z ustawy, samorząd **nie ma obowiązku** przeprowadzić żadnego rodzaju wydarzeń czy imprez szkolnych. Często konkretne wydarzenia w szkole i przebieg są tradycją. To do czego zachęcamy, to:

- **po pierwsze** - by podczas organizacji ważnych wydarzeń z życia szkoły typu Dzień Szkoły **pytać uczniów i uczennice o ich sposoby na świętowanie i spędzanie czasu**, korzystać z nieszablonowych propozycji, być **otwartym na ich inicjatywy** i włączać ich w przygotowanie;
- **po drugie** - by organizować w szkole **nowe wydarzenia i aktywności wynikające z potrzeb** uczniów i oddawać im stery w przygotowywaniu i przeprowadzaniu takich inicjatyw (np. dzień gier planszowych, turniej gier komputerowych, itp.)